

- 1, მეთაური: ა) მომქმედთა უსპარეზობა;
ბ) მკვლართ ნუ გვივლებენ! 1
 - 2, ზალ. ცირეკიძე — ცეცხლი 2
 - 3, ბაბილინა — * * * ლექსი 3
 - 4, იოსებ არიმათიელი — ზავშეების მე-
საიღუმლე — შიო მღვიმელი 3
 - 5, აკაკი — უბრალო საუბარი (ნაწვევტი) 3
 - 6, კატო მიქელაძე — პარიზის ღამის
სურათი, ლექსი 5
 - 7, პ. დვანელი — უმეცრების მსხვერპლი
(სოფლის ცხოვრებიდან) 6
 - 8, კ. ჭიჭინაძე — მტრედის ფერი თვლი 8
 - 9, ილ. მოსეშვილი — ობოლი ფიქრი 3
 - 10, ი. სიხარულიძე — გაუფურჩქნელი
ვარდი 3
 - 11, აკაკის ნაკვეთები 9
 - 12, იოსებ იმედაშვილი — სამაგალითო
სკოლა 10
 - 13, ანგარიში ქარ. ქალ. საქ-საზ. ტრა-
კერვის სკოლისა 12
 - 14, ზ. ჩხიკვაძე — ბ. ი. ჩხიკვაძე 3
 - 15, ლალო ბზვანელი — ძვირფასი წიგნი 13
 - 16, ქართული სახიობა (რეცენზიები) 14
 - 17, წერილი ამბები: წერაღა რედაქციის
მიმართ 3
- სურათები: ომის გვირგვანი, შიო მღვიმელი,
გიორგი ტყონდიდელი (მე XII საუკუ-
ნიდან), იესო ქრისტე ეკლის გვირგვი-
ნით, ვ. პ. მგელაძე. — განცხადებანი.

ზ. ჭიჭინაძის

აჭარის შესახები წიგნები

1. ოსმალეთის ყოფილი საქართველო ფ. 50 კ.
 2. მუშაჯირი ანუ დიდი გადასახლება
ქართველ მაჰმადიანთა ფ. 50 კ.
 3. ქართველ მაჰმადიანთა სოფლები
საქართველოში ფ. 60 კ.
- ისყიდება „განთიადი“-ს კანტორაში გ.
შ. მახარაძესთან (მიხეილის პრ. № 18)
ფოსტით მისამართი: Тифлиси, 2-я Тумановская, № 32. Зах. Чичинадзе — გინც
ავტორისაგან — ზ. ჭიჭინაძისაგან — გაიწერს
გასაგზავნი ფასი არ გადახდება.

1 თებერვლიდან ქ. ქუთაისში გამოდის ახალი გაზეთი „ს ა გ უ რ ბ ლ ი“

ფასი: ერთი წლითი წლით 8 მან. ნახევარ-
წლით 5 მან. თვით 80 კ. ცალკე ნომერი
5 კ. დამატებიანი — 7 კ. ესევე გაზეთი დაუ-
რიგდებთ „იმერეთის“ ხელის მომწერლებს.
წერილები და ფული იგზავნოს შემდეგის
მისამართით: ქუთაისი, რედაქცია „სამშობ-
ლო“ თბილისის ქუჩა, სახლი პ. ი. გოკიელისა.
გაზეთს ყოველ კვირა ექნება სურათებიანი
დამატება, დამატების გამოცემა დამოკიდე-
ბულია თანამგზავნობთა რიცხვის გამრავლებაზე.
ესთხოვთ ომში დაქრილთა და მოკლულთა ნა-
თესაყ-მეგობრებს მოგვაცოდონ მათი სურათები.
ესთხოვთ აგრედვე ადგილობრივ დაწესებულე-
ბათა და საზოგადო მოღვაწეთ გვიგზავნონ
სურათები.

მოწვეული არიან ცნობილი და საუკეთესო
შწერალ-თანამშრომელნი. მათი სია ამ დღე-
ებში გამოცხადდება.

რედაქტორი ი. თ. ცინცაძე

ხელისმომწერთა საყურადღებოდ

ვინც კურხალის ხელმოსაწერ. კუთვნილ
კადასხადს არ შემოიტანს, მოძაგალი
კვირიდან კურხალი აღარ გაეგზავნება.

№ 11

შელიწადი
მისამდე

წლიურად 5 მ., ხაზივარ წლით 3 მ., ცალკე ნომერი 10 კ. ხელის მოწერა მიიღება „სორაპანის“ სტამბაში. მისამართი: თიფლისი რედ., „Театრი да Цховრება“ I. Имедашვილი

ხელ-მოუწერილი წერილები არ დაიბეჭდება.—ხელთნაწერიანი საპროტესტო წერილები.—რედ. კატორიანი პირისპირ მოლაპარაკება შეიძლება „სორაპანის“ სტამბის კანტორაში—ლილით 9—2 ს., საღამოთი 5—7 ს., ტელეფონი № 15-41

№ 11

კ ვ ი რ ა 15 მ ა რ ტ ი

1915 წ.

15 მ ა რ ტ ი

მომკმედო უასპარეზობა

იყო დრო, როდესაც ჩვენს საზოგადო დაწესებულებათა სათავეში საქმის ღრმა მკოდნენი იღდნენ, ახლა კი სერთო საქმეს ის უდგება სათავეში, ვისაც მეტი პირადი მოკენ ქე-მეგობარი ჰყავს...

ამიტომაც არის, რომ ჩვენში ყოველი საკულტურო—დრამატიული, სამწერლო, სამუსიკო თუ სხვა—საქმე ერთ ადგილს თუ არ გაყინულა, კუს ნაბიჯი მილოდავს წინ... მაღლობა ღმერთს, ჩვენ უკვე მოგვეპოვებინ ხელოვნების სხვა და სხვა დარგის მკოდნენი,—ნუ თუ დრო არ არის მათ სამომკმედო ასპარეზი გაუჩინოთ?!

ერთი ასეთი პირთაგანია ქართველ საზოგადოებაში კარგად ცნობილი ბ. ნი ნიკოლოზ გიორგისძე ქართველი შვილი, შვილი ცნობილ კველმოკმედ-მეცენატის, ხელოვნების სხვა და სხვა დარგის კარგად მკოდნე, გამოცდილი, განსწავლული, სულით და გულით ქართველი, რომელმაც ჩვენს საზოგადო საქმეებში დიდი ღვაწლი შეიტანა არა თუ პირადი მოღვაწეობით, არამედ ნივთიერი დახმარებითაც... დღეს-კი, ეს ერთი ხანია, იგი თითქო განაპირებულა მხოლოდ იმიტომ, რომ თავის თავზე არ ყვირის..

ჩვენი კულტურისა და საზოგადო ჩვენი საქმეებში საქმის გულშემატკივართა ვალია, ამ კაცის უნარს, თაოსნობასა და გამოცდილებას სამომკმედო ასპარეზი გაუხსნან: იგი ფრიად სასარგებლო კაცია და მისი უმოკმედო დატოვება თვით საზოგადო საქმის ზარალია...

მკვდრად ზვიგოვლებენ!

ჩვენი თვითცნობიერების დიდებული მოძღვარი გვასწავლიდა: ცხოვრებაში დაცემული ორგავარია—ერთი, რაც უნდა ეცადო მის წამოყენებას, ტალახში ევლოდა, მეორე-კი ცდილობს ზეწამოდაგომას, მაგრამ ხელის გამწოდებელი არავინა ჰყავსო... თუ ნახო ასეთი დაცემული—პირველს წიხი ჩაჰკარ, ხოლო მეორეს ხელი სტაცე და წამოაყენეო...

ასეთი მაგალითები ხშირია არა თუ კერძო აღმანიანთა, არამედ მთელ ერთა ცხოვრებაშიც.

ვიდრე ჩვენი სამშობლოს დროშა-აღამი მაღლა ფრიალებდა, ვიდრე ქართველი ღირსეულად იცავდა თავის ვინაობას, მანამდე მას ყველა მოწიწებით ეპყრობოდა, ხოლო როდესაც ისტორიის ჩარხის ტრიალმა დროებით დაამუხლისთავა, ბრალიანი და უბრალო წამოგვისა და ლამის არის ფეხქვეშ გაქელოს.

დაგვიწყეს ქირნვა... ჯერ იყო და ძალით გამამპვიანებული საქართველო გავითიშეს, ქართველ-კათოლიკეთა არსებობა საკამათოდ აქციეს და მათი დიდი წაწილი ჩამოგვაშორეს, ჩამოგვათალეს აგრედვე ქართველი გრიგორიანები...

ეს რომ არ იკმარეს, ამას წინად მთელი აქარა-ქობულეთი, ჩვენი სისხლი და ხორცი,

განდგომილად გამოაცხადეს, ხოლო როდესაც დამტკიცდა, რომ აპარტინი კი არ განდგომილან, არამედ უკუღმართ მართველთ აუწეუ-დაუწეწნით, მაშინ... მაშინ შეთხზეს ქართველი ერის დაღატაკის ზღაპარი და მსოფ-ლიოს მოჰფინეს..

ქმარა მკონარეობა და დაუღვერაბა! ქართველ ხალხს ჰმართებს, აშკარად მოითხოვოს, რომ არა თუ უარპყუნ ჩვენს შესახებ შეკრებილი ქორები*, არამედ უფრო მეტი პატივისცემით მოეპყრან და დიდცვან იმ ერის სახელი, ეროვნული მთლიანობა და მიწა-წყალი, რომლის შვილები ამ უმაჯალითო ომში ასეთის უმაჯალითო გვირობით იბრძვიან და იხოცებიან...

ერთხელ და სამუდამოდ უნდა ვიცოდეთ, რომ მხოლოდ ცოცხლობს უწევენ ანგარიშს, მკვდრებს-კი ასამარებენ...

სეცხლი

დიდლილი, ოფლიანი დაბრუნდა შინ .. ისევ დაფეკვილი სახლი, წვიმის და ქარის უხვი მასპინძელი.. რა ხანია ეხვეწება მოხუცს, — მამე, მთაში წაეალ, ფიცრებს ჩამოვიტან და ახალ სახლს ავაშენებო, მაგრამ ვერ დაიყოლია.

და ყოველ საღამოს დაცინით უგზვდება ხოლმე კბრლებ ჩაცვიენული ქობი... ახლაც ისე... მკლავის კუნთები აუთამაშდა, ჯავრებს; ერთი მოქაწევით უნდა მიღწეოს გაბავლებული ბებრუცანა, მაგრამ მამა ეცოდება: მოხუცს თავისი ნაშენი უყვარს...

კარი შეაღო.

— შვილო, ისევ ჩამოღის წყალი, — მიაგება მამამ, — მე მუხლები მიკვეთება. აღი, შვილო, და გააკეთე.

შვილმა ენაზე კბილი დიქირა და მორჩილად ავიდა სახურავზე.

ვანშობენ. გარედ ქარი მატულობს; ხუმრობით სახლში-აც უბერავს, სანთელს ეთამაშება.

— მარცხს იზამს ეს ოხერი. — სთქვა მოხუცმა.

— ნეტა სახლს არ დაგვანგრევდეს თავზე და .. წაიპუტუნა ბებიამ და ლოცვა დაიწყო.

— გეუბნებით ახალ სახლს ავაშენებოქო და არ მიჯვერიო. — გაბედა შვილმა.

მოხუცმა ეშმაკურად ჩაიცინა:

— ჰი, ჰი, ჰი .. რა კარგია ახალგაზრბა! მე ჩემი სიცოცხლე მოვანდომე ამის აშენებას და შენ სულის შებერვით აპირობ ახალის განენას?.. არა. შვილო, ეცადე ეს ძველი არ გადაგეცალოს თავზე და ახლის იმედი არა მაქ.

რადას იტყოდა შვილო, ვის დააჯვრბდა .. გულში კი გაუთაყეცდა სიძულვილი სახლისადმი... სული ეხუთება ამ დაღმევილ ქერკვეში!

ჩუ! ნამწვრის, სუნი დაღა...

აწრიოდენ.

— სახლი იწვის! — საშინელი ხმით დაიყვირა მოხუცმა.

— იწვის!! — თავხარი დაეცა ბებისა.

— იწვის, იწვის!!.. დამალი იწვის...

— ხარობს შვილი... —

აღი მთელ სახლს მოსდებია. დანაკვერცხებულები საძირკვლები ტყრციალით ინგრევა...

მოხუცი სასოწარკვეთილი მიშტერებია თავის ნაშენს... ბებია ლოცულობს .. შვილი იღიბება.

ალ. ცირეკიქ

* * *

იგი ბრძოლიდან ვეღარ დაბრუნდა, ვინ დაბრუნდება ან იმის გარდა? და ქეთოც გლოვით მოსთქვამდეს უნდა: „რა კარგი იყო! როგორ მიყვარდა!“

ომში წასვლისას... ომში წასვლისას სამშობლოსათვის ვერ აღიკვეცა, — ამიტომ ვგლოვობ სიკვდილსა მისას!.. ამიტომ ესე განრისდა ზეცა.

ბაბილინა

* 12 მარტს დებეშთა სააგენტომ გავრცელებულ დებეშის საფუძვლიანობა უარპყუნა.

გავშვების მესაიდუმლე

შიო მღვიმელი

ვის არ გაუგო-
ნია ჩვენი ბავ-
შვების საყვარე-
ლი, მოზარდთა
სულისა და გუ-
ლის მესაიდუმლე
მგონის შიო მღვი-
მელის სახელი?!

უკანასკნელი
ოცდაათი წლის
განმავლობაში იგი
დედის ძუძუსთან
ერთად აწვეთებდა
ბავშვებს მამულის,
ბუნების, ურთი-

ერთის გატანის, ძმობა-ერთობის, გმობობის,
ჩაგრულ-დევნულთა და სხ. საყვარულს... ვერ
გადვლით თითქმის ვერც ერთ ქართულ
საბავშვო ჟურნალის ნომერს, რომ იქ „ძია
შიოს“ ლექსი არ შეგხვდეთ. მისი საბავშვო
წიგნაკები, განსვენებულ გიგო ტატაშვილის
მხატვრობით გამოცემული: „სამი ცეცქი“,
„ძუნწი“, „ოქროს თვითავი“ და სხ. უკვე
საყოველთაოდ ცნობილია და რამდენჯერმე
დაბეჭდილი. საბავშვო მწიგნობრობის გარდა
შიო სხვა დარგშიც ცნობილია და საპატრიო-
ალაგიც უპირავს ქართველ მოსაინათა შო-
რის... საყურადღებოა, განსაკუთრებით, მისი
საგმირო და დრო-ყამის დამახასიათებელი
ლექსები.

წელი უკვე ოცდა ათი წელიწადი სრულ-
დება, რაც პატრიოტული მწერალი თავის კალ-
მით მოზარდ თაობას სულიერად ჰკვებავს. ამ
დღის აღსანიშნავად მის პატივის მიცემულთა გა-
ნუზრახვებთ სალიტერატურო დღეა გამართონ,
რომლის შემოსავალი მიეცემა დღეს გაქირ-
ვებაში მყოფ მწერალს.

საზოგადოების ვალია, ნივთიერი მად-
ლობა გადაუხადოს იმას, რომელიც მთელი
ოცდა ათი წელიწადი სულიერად ემსახურე-
ბოდა ჩვენს მოზარდ თაობას და მით საშუა-
ლება მისცეს, რომ უფრო მხნედ განავრძოს
თვისი ჩანგის ჟღერა ..

ვიზრუნოთ ცოცხლებზე და დამსახურე-
ბულ მოღვაწეს სიკაცხლეშივე მივუძღვნათ

ნათლი მინც, რასაც სიკვილის შემდეგ
არ დაუზოგავდით...

ჩვენის მხრით კი დამსახურებულ მგო-
სანს ვუსურვებთ დღეგრძელობასა...

იოსებ არიმათიელი

უბრალო საუბარი

(ნაწყვეტი)

„ჩემო წაღკოტის შეენებუ! რატომ ად-
რინდულად აღნა ჰუყავი? ან ნაყოფს არ იძლევი?
და თუ იძლევი, იმასაც უყარგის?“ — დაკეითს
მებადე ხიდას-ხეს.

— შიტომ რომ დაგჰანდი! — უნასუსა
დაშჰანამა სემ. — მას შემდეგ რაღა კი დედა-
მიწამ შიდაღატა, ცამ დამსეტევა, ქარმა შემარ-
ხაა — რაღა ძალი უნდა შემჩნეოდეს?..

— ეგ კი, მკვრამ განა ცოტა მიწაღია
შენთვის?

— მიწაღია? ჰჰმ!.. შენ რომ საჰკაჰელით
გარედან მიშხაჰუნა, ის შინაგან სატკივანს რას
არგებს? ანა დაკეითრი ჩემ შტკაბეს!.. ზოგი
გამხმარა, ზოგიც ახლა ჰკნება: თვითონაც
უნაყოფა და სხვებსაც უშლის! — შენ კი ზნარ
დაკაიდა და შემოჰურებ. რატომ არ შიტარნ
ცუღს და არ გადამსხევაჰ იმ უსაშველო ტა-
ტებს, რომ შით ადგილზე ახადმა ამოჰაროს?
მაშინ ნახეჰ თუ რა ნაყოფს გამოჰედეს!

— განა ეგ კადეჰ შესაძლებელია?

— ჯერ გადეჰ, სინამ ძირი მაგარი მაქეს.
ანა ნახე ერთი რთვარა მაქეს ფესეგემა ცაბაჰა-
ჯგინებუღი. შენ მხოლოდ სელი შემწვევე და
სხვა შე ვიგაო!..

დაიჰჯრა მებადემ, ახსრულა რჩევა და ხე
მან გახარა.

დაას!.. ხემ გახარა, მკვრამ შენ რა გა-
გახარებს, წაღკოტის მსკავსო, ჩემო შატრა
ქვეუანავ? უმერება შენი შინაგანი წელღულია
და უგნურება გტარავს!.. ვინ არან და სად
დაეს შენი მებადეგეი, რომ სულზე მოგასწო-
რინ და გამოგატრუნინ? შინაღლია, კარს გე-
ვეჰიან, სივერულას და ერთველებასაც ჩემუ-
ღობენ შენსს, მკვრამ ეს უაღაფერი მათიეჰ

თავიყოკრებობის ნყოფი, სხაბრად ჩხრებებში
 ჩასმული. დღევანდელი ჩვენი წარა-მარა დრია-
 ლი: „გუმბარჯის საქართველო!“ და „მრ-
 ვალ-გუმბარჯი რა არის, თუ არ სწავნაქალით
 შაბაზანის გარედან შემხანებებს? თავ-მომწინედ
 რომ დამტკნარ შტოებს ვებატონებით და
 ფესვები კი ღამის ამოკვდით, ხუ თუ ეს
 ზრის გონიერული ტირისუფლობა? ზმრავლის
 მეტეველებით ვერაფერი ცხადდება, ბრძანებს
 უფალი, და ჩვენ კი ბრადე სიტყვებისა ვართ
 ცაქტეველი... ახა ვის უჭირავს ხელში ის ცუ-
 ლი, ის მახვილი, რომლითაც უნდა ჩვენს დღე-
 ვანდელ ცხოვრებას გამხარია შტოები მოცა-
 ლის, ღვარძლისა და ეკლს ძირი უგდოს, ხორ-
 მტეი მოჭკუეთოს, რომ დამტკნარი განედლოს?
 ეს ცული და მახვილი არის ის შეგნეული სი-
 უფრული და ერთგულება ქვეყნისა, რომელსაც
 თავდადება ქვეყა და სიმართლით გაღესილი,
 უსასიდელოდ, უშეშრად, შირდაზირა სტრის და
 ქვეყთავს... ბრალი ვის უნდა დავსდავთ? ვის
 უნდა გავმტყუნოთ? ხალხი თუ მისი მეთაურე-
 ბი? რასაკვირვებელია მეთაურები!.. სენიების დე-
 კანოზის ქვეითებს; რაკორა მიღვედლი ხარ,
 რომ არც კითხვა იცო, არც წერა და სახეპიროე-
 ბიც გადაეცხეფურებიათ?

— კვ უფალიერი მართალიაო, მაგრამ
 ხალხს რომ სჯერა, შენ დარწმუნებული ვარ ჩემ
 დეკანოზობაზე... სთქვა და ჩამოიყვანა წვე-
 რებზე ხელი. ვინც ამ სენის აზრზე დადგება
 ის, რასაკვირვებელია, დავაურებს, რომ ჩვენ შე-
 თაურებიც გვეზან და მოწინავე დავიც, მაგრამ
 ჩვენ კი ჩვენდა თავად უარსა ვუყოფთ მათ,
 რომელთაც, მართლად და სჯანების დეკანოზებს-
 ეთ უფროდ ჩაუგდათ ხელში წინამძღობობა
 და დონსულებს წინ ედობებიან... (ხვრ აქ სა-
 ზობაგადოდ შემტრესობაზე ვამბობთ და არა იმ
 თვითთ-ორთლახე, რომელთაც რ შეეხებთ ეს
 სემო თქმული). ხშირად ნახავთ ჩვენში რომე-
 ლიმო სურთ და წესებულუბაში მისთანა მეთაურ-
 ის და წინამძღვარს, რომელსაც დღე წარსულში
 გამოუჩინა თავი და ვერც მომავალში გამოი-
 ჩინს!.. გვივირს და კეთილბეა შენს თავს: ამ
 კაცს წინ რა მიუძღვის?—არაფერი!—უკან? არა-
 ფერი! მამ საზოგადო სარბიელის ქანდაკეზე
 რომ ფარშავანგის ნაცვლად წამოუსკეუბე-

ბიათ და გაფულულ ინაუროვით იქიდან კად-
 მითაობირებანს, რა მოხეხის? რა მოხეხის და
 ის შირდად ეგობსტობა, ის უჩემან-შეიანობაა
 და ის „კულტობა“, რომელიც ჩვენ ცხოვრებას
 დღეს სასადგოვით მასდებს და სულს ჰხდის...
 ჩვენი წინამძღვრების შემტრესობა ბოძებლის
 აღხრების მიმდევარა: „თუ შე დადრ ვიქნება,
 ქვა ქვაზედგ ნულა უფილია“, და ამ გვარ
 რწმუნების კაცს განა შეუძლია, რომ კულტ გა-
 რეშე სხვა სხვატედაც ითაქროს? შტომაგ
 არის, რომ ჩვენი მოწინავეები შირს ვერასა
 ჰხედვენ, ავსა და კარეს, თუ მათი სასარგებ-
 ლო არ არის, არ არჩევენ და რთაც დავარდლი და
 ეკალი ითქვება, უკულ-ვრილად შექვემდებე-
 თითქოს და ვარდაია. ხშირად გამოვინა მათ-
 გან: „სხად გეტყვია, რომ წვრილმხებს გამოთუ-
 დეთო?!“ მართალია, უფალი თესლი ნყოფიზე
 უფრო მატრასა; შედარებით წვრილმხია, მაგრამ
 იმ წვრილმხის რა შედეგი მოაქვება, მის დადრ
 უფურებენ. ზურ კადეკ ვერ შეუგნაო, რომ თავ-
 ვის თავად, არც წვრილმხი არსებობს და არც
 სხეილმა!.. არც დიდა რამ და არც მატრასა,
 ეს უფალიერი შედარებითა წარმოდგენას... შე-
 დარებით თხსევისი მხეცები უფრო დიდები
 არიან მორიელ მხეცებზე, მაგრამ ეს მატრასა
 მტრები უფრო სავში და სავთხილად არიან
 აღმანისთავის. ღომი იმდენს რას დავალებს
 კაცს, თუ ვაფრთხილებუბობა, რამდენსაც უძ-
 ლური და უხინარი მატრას იკობობა, ანუ „წი-
 რის-ქა“, რომელიც რ დია კი ჩამდრება და
 დაბოჯებს აღმანის გავში საშუალებად დარ-
 იძლევა. ბევრჯედ დავუნიდათ ჩვენთვის და უბ-
 თაც აუდივართ, რომ წვრილმხის რამებს გამოდ-
 გობადა და რსაკადრისაო? ჩვენც დავგვიკრე-
 ბია: შემოვრადვართ, და შეეწებებულავართ, მაგრამ
 ის წვლილმხეცობაზედაც და დღეს ტვირ-
 თად გავწვინ სუ უცხე.

... „ოჰ, ეს დიდი სენია!.. დრო
 ირის, რომ თავი დავახებთ უსრთაო
 და უადვილად წარა მარა „რავალ-გამიერის“
 ბღავილს და საჭროს, სწორ-გზას დავადგეთ...
 შანაურობაში მივიხედ-მოვიხედოთ, ჩემთან-
 შენაობაზე“ ხედა ვადიდა და სადინდ უნ-
 და იეთს, მოუვარეს მოუფრულად მივებობით და
 მტერს მტრულად დავუხედო!

პატრიარქის სურათი

ღელავს, ბობოქრობს დიდი ქალაქი,
ეტლი ეტლზედა მიქრ-მოქრიალებს;
ვლექტრო სხივში გაბრწყინებული,
სუფრასზე ხალხი გზნებით ღრილებს.

მუსიკა უკრავს სატრფიალო ჰიმნს,
ქუჩის დარბაზი კარ-გაშლილია,
ღამის ვაჟარი მუშუტარს დაეძებს,
ცეკვავს .. კისკისებს... მოწყენილია..

გიორგი ჭყონდიდელი

დავით აღმაშენებლის (1080—1125) მოძღვრით მოძღვარი, ოსეთში იცხოვრა 12 წ., დახსნა სასულიერო და სამონასტრო სკოლები, ოსთაგან ამაზღებდა სამღვდელი პირებს, ოსთა შორის ქართული წერა-კითხვა გავრცელა, გარდაიცვალა ოსეთში, ქართლს მოასვენეს და ახალ მონასტერში დაკრძალეს დიდის გლოვით. (ზ. ჭიჭინაძის „ოსეთის ისტორიიდან“).

სიმღერა, კოცნა, კვიელ-ხარხარი,
ოქრო და ვერცხლის ბზრიალ-წკრიალი,
აშკარად ერთად არეულია...
მსუქან პირუტყვთა ისმის ღრიალი:

— კაცობრიობის ჩვენ ვართ მნათობნი,
ადამიანის ვცნაით უფლება,—
ჩვენსა კარგზე სისხლით სწერია:
„ძმობა, ერთობა, თავისუფლება“.

II

ქუჩისა პირად ბნელსა კუთხეში,
ნავაგი უჯრით დაგდებულია,
სანამ გასწმენდნენ, მისკენ ფარულად
მიიპარება დამშუვლია.

ჰა, მიახწია სანატრელს ადგულს,
ხელს აფათურებს სიბინძურეში,
რალაც იპოვნა და სიხარულით
ხარბად ჩაიგდო ჩუმთა უბეში.
ფცხს აუჩქარა, ბინისკენ მიდის,
ღარაჯს არ შეხვდეს—ეს ენატრება,
რადგანაც იცის კონკში გაჩვეულთ
გარეს გამოსვლის არა აქვთ ნება.
გარბის საბრალო, ვისაც სისაწყელი
ართმეული აქვს ყველა უფლება,
როცა კარგზე დაუწერიათ
„ძმობა, ერთობა, თავისუფლება“.

III

სატუსაღოსი იღება კარი,
ჯალათს უცდიან წესის დამცველნი,
პატიმრის ლოგინს თავს დასდგომია
ციხის აფროსი, მსაჯული, მღვდელი.
კანონის მსხვერპლსა, ტკბილსა სიზმარში
მწვარ-მომავალი სულ ავიწყდება,
მის მყუდრო სმენას, ოდეს ცივი ხშით
უფროსის სიტყვა ძილში ჩასწვდება:
— „საათმა დაძკრა გამოსიყლო
კოლვანი შენი და უზნეობა;
თავ-მოსაქრელად ჯალათი გელის,
გამოიჩინე სულის მხნეობა!“
ტანს იმოსება ძილში შემკრთალი,
უშიშრად ჯალათს მიაჩერდება!
ღანის ქვეშ მიყავთ ხელმე ვაკრული...
წუთისა შემდეგ თავი ვარდება.

არც სიბრალული, არც სინანული,
გამოფიტულა გული და გრძნობა,
სისხლისა მორგეს სირცხვილით დასცქერს
თავისუფლება, ძმობა, ერთობა...

კატო მიქელაძე

ზარზი, 1907 წ.

შეხვედრის მსხვერპლი

(სოფლის ცხოვრებიდან)

I

— გია, გია, გია, სამახარობლო დაამზადე, სამახარობლო! — უთხრა ღიმილით ბებია სალომემ ფურჩაანთ ვიას და ნელის ნაბიჯით კაუჭა ჯოხზე დაბჯენილი ბურნუთის წვეთს მიუახლოვდა, რომელიც დვრეფანში შეშის აპობდა.

— რის სამახარობლო, ბებია სალომე, რის?! — ღიმილითვე მიუგო ვიამ სალომეს და სახე-გაწითლებულმა მორცხვად თავი ჩალუნა.

— ჰაი გიდი, ვითომ არ იცი რისა! — ხელი გაიქნია ბებია სალომემ და განაგრძო: — კიდევაც მალაპარაკებ. დედაშვილობამ ბედნიე⁴ ხარ, ისეთი ვაჟი ეყოლა თალალოს, ავ თვალს არ ენახებმა, ეხლავე მწყემსობა შეუძლიან, ისე ვაპკივის ლამის ქერები აპყაროს, ამა ყური დაუდგე! კარგი ძეგობაც გეკუთვნის. ერთი ემანდ რომ ქოცო *) გაქვს მიჩქამოლული, ამახადე და ყელი ჩავისევლოთ ტუბილი ღვინით. ვაჟის მამა ხარ ბიჭო, ვაჟისა! — აქ ბებია სალომემ ყური აუწია ვიას.

— მაგით რას მაშინებ, ბებია სალომე, ქოცოს კი არა, ათ კოკიანს მოგზდი, ათიანს!

— ათ კოკიანი, შვილო, ნათლობისთვის შეინახე, ეხლა კი ე ქოცოც გვეყოფა, მეტი არ გვიანდა, სხნილი იყვეს, ქოსმანა ბურჯავასუ დაგაკვლევინებდი, მაგრამ სამარხოხედაც კარგად გადავკრავთ არც ივარგებს ამ აღდგომისთვის, რომ სახლი გავწათლავე შეგყვით. იღბალი გქონიათ, დედაშვილობამ, იღბალი, წრეულს ერთი თქვენ შეგვმატათ ვაჟიშვილი და ერთიც მახოხანთ პართეს, დანარჩენთ ყველას ქალები გაუჩნდათ. — აქ ბებია სალომემ ბურნუთის კოლოფი წამობერტყა და ხარბად შეისრუტა გამწვანებულ ცხვირის ნესტოებში.

— ყველაფერს ავასრულებ, ყველაფერს ისეთი დრო ვავატაროთ, რომ ქული ქერს ვისროლოთ! — მიუგო ვიამ.

*) ქოცოს პატარა ქვევრს ეძახიან ქართლში

— შენ იცი! — წარმოსთქვა ბებია სალომემ და სარჩოდ ისევ მელიოგინესთან შებრუნდა, რომლის ხმამალალი კენესა გარეთ ვიასმა.

II

სიხარულით ფეხზე აღარ იდგა ფურჩაშვილი გია, რადგან პირველად ვაჟიშვილი შეეძინათ.

— ეხლა კი აღარაფერი მიპირს, ძმასავით მიმესწრება, ხუთი-ექვსი წლის შემდეგ მწუფმსობა შეედლება, რაც სარჩო შამდის ისიც ე მოჩოლებში მიმდის სამწყესურად. ეს შინაც დარჩება სახლში! — ფიქრობდა გია და თან ქვევრს ერთხილად ხდიდა სარქველს — იმ, შენ კი გენაცვალე ვაზის ძირში. შირონია, შირონი, ეს ნაკურთხი! — წარმოსთქვა ალტაცებით ვიამ და სველი თიხის ჩარქეიანით ხარბად მოიწაფა ღვინო. შემდეგ ვაავსო დიდი დოქი, დააფარა ქვევრს სარქველი და სახლში შევიდა.

— ღმერთო, შენს მოწყალეებს ნუ მოაკლებ ვიას ოჯახს! — წარმოსთქვეს ერთხმად სახლში მყოფთ, რომელნიც ძეგობაში იყვნენ მოპატიებულნი.

— ამა, დედაჩემო, სუფრა კი არ დაგვიგვიანდეს! — შიშითა ვიამ თავის დედა გაიანეს! — აიგერ ჩვენი არაკუნე **) მღვდელიც მოდის თავის ჩოხა ჩამოქმდილ დიაკვნით და შნათეც თან მოსდევთ, ღვთის წყალობა მაგათ ამ ღვინოს მოულოხინან! — ჩაიციან ვიამ

— აქა შშვილობა! — წარმოსთქვა არაკუნე მღვდელმა, როდესაც სახლში შევიდა.

— თქვენი კურთხევა ნუ მოგვიშალოს ღმერთმა, მამო ესტატე! — მიუგეს ერთხმად ყველამ.

— შვილო, რაღა ამ ქიაკოკონობს გამართე ე ძეგობა!

— ეხლა კარგია, მღვდლო, გადავკრათ და სულ იალბუზისკენ ვავრეკოთ კულიანები! — ჩაერთა ონოფრე დიაკვანი ლაპარაკში.

**) არაკუნე მეტი სახელია.

— ჰო, შენი მამა ცხონდა, მეც ვე უნდა მეთქვა, მერე ისეთი ღვინოა, როგორც თაფლი, აბა ერთი ჭაშნიკი მიირთვით!— უთხრა გიამ მღვდელს და ღვინით საესე ჭიქა მიაწოდა.

— ყოჩად გაია! ეს კარგი ღვინო დაგიყენებია!— წარმოსთქვა მღვდელმა, როდესაც ჭიქა გამოსცალა და საჩქაროდ ოლარი გამოდიოდა. როდესაც არაკუნემ შეასრულა სამღვინო წესი, ჯვარს ამთხვია ყველა, წმინდა წყალი ასხურა იქაურობას და საჩქაროდ მოიკეცა სუფრის თავს, დანარჩონებიც ჩამწკრივდნენ.

— აბა, ბებია სალომე, მობძანდი თქვენს!— მიმართეს სალომეს, რომელიც მელლოგენსთან ახლოს ბუხარს მოსჯდომოდა.

— არა, გენაცვით, აქ თავს ვერ დავანებებ, როგორღაც გული ეფერება თალალოს. ჩემი წილი აქეთ გამოგზავნეთ.

— გული ეფერება და აი, წითელი ღვინო მოიყვანს ღვინეს!— მიუხედავად გიამს.

— კიდევაც, გია, კიდევაც, მამაშვილობამ!— კვერი დაუკრა არაკუნე მღვდელმა.

III

გათენდა ჭიაკოკონობის მეორე დღე, ესე იგი, დიდი ხუთშაბათი. კარგა მოშუად დევებულეყო, რომ ცისკრის ხარი დაირეკა. ღვინისგან გაბრუნებული არაკუნე მოძღვარიც შეიშოშვნა, გადიცვა თავის გახუნებულნი ანაფორა და გამოშტერებული გაულდა ეკლესიისკენ.

— ეტყობა გუშინ გაიღეშეოდა სადმე ე ჩვენი მღვდელი, ერთი შეხედეთ როგორ ამოვანგლულა ტალახში! ხა, ხა, ხა, ხა!.. — გაღიხარხარა ერთმა.

— გუშინ გიას ძეობა ჰქონია და იქა ყოფილა. ისე უსვამთ, რომ ყველას სუფრასზე დასძინებიათ, ხოლო ე ჩვენი მღვდელი, ონოფრე დიკვანი და მნათე ისე გამობრუნებულან, რომ სახლის გზა ძლივს გაუგნიათ!— წარმოსთქვა ერთმა.

— ღვთის წყალობა, ეგენი ჯავრს იყრიდნენ!— დაუმატა მეორემ.

— აი, მოძღვარიც ესეთი უნდა, ეხლა

ოლარს დაეძებენ, არ იციან გიასთან დარჩათ თუ გზაში დაკარგეს, ეხლა იქ წაჩერებულა ჩვენი მნათე!— წარმოსთქვა ერთმა ახალგაზღვამ, რომელიც ეკლესიიდან გამოვიდა და თავმოყრილ ხალხში ვაერია.

გლგებობა ბაას-სიცილ-ხარხარში იყო, რომ შეეცრად ზედა უზნიდან საშინელი ტირილ-წიოკობის ხმა მოისმა და ჩოჩქოლი.

— კაცო, აქი საცოდვი გია არ ამოწყვეტილა ცოლ-შვილით!— წარმოსთქვა ერთმა ახლად მოსულმა გლგებმა, დანარჩენთ-კი ცნობის მოყვარეობით ყური დაუგდეს. — გუშინ ხომ ჭიაკოკონობა იყო, გიას არ დაუნთია ჭიაკოკონა, დავიწყებია, იმის ცოლი თალალო ხომ ახალი მშობიარეა და ი კუდიანებიც ხომ მშობიარეს ემტერებიან. ჰო და წუხელის კუდიანებს დაუხწვიათ ისიც და ახლად დაბადებულიც. გიას დედა გაინე რომ ამღვარა დილით, საწყალი თალალო ზედ თავის შვილზე გადაწოლილი ნახა თურმე დამხვალა.

— ეჰ, აი დიდება შენთვის ღმერთო, ალბად მართალია თორემ, რაღა ამ კუდიანობის დღეს დატრიალდა ეს საცოდობა!.. წმინდა გიორგიმ დასწყველოს ეშმაკი, გამოგონია ახლად დაბადებულს და მშობიარეს მანვე სულელები ემტერებიანო. შარშანწინ არ იყო ჩვენებიანთ სესიას აკვანში გაეგულა ბავშვი. დედას რომ ველარ დაეძინებინა, ხაშაში ექმია ბლომად, დაეძინებინა, მაგრამ მეორე დღეს გაგულული დაუხვდა დედას აკვანში, — სთქვა ერთმა ხანში შესულმა გლგებმა დაბეჯითებით.

ჩქარა მთელმა სოფელმა გიას სახლში მოიყარა თავი და ერთი მითქმა-მოთქმა შექმნა. ყველა კუდიანებს აბრალედა იმ უბედურებას, რომელიც გიას დაატყდა თავს. თვითონ გია გვიციეთ გამხდარიყო, სახე შეშლოდა და არ იცოდა რას სჩადიოდა. გაინე და ბებია სალომე კი მოთქმით და თავ-პირში ცემით დასტიროდნენ დედაშვილის ვაციებულ ვკამს.

პ. დვანელი

მტრადის ფერი თვალნი

(ფუძღვნი ბ-ს)

ერთ ღროს ჩემს ბედსა განაგებდენ გიჟრის თვალნი,
 გულში მხედებოდენ ცეცხლოვანი ისრები მწველი...
 დაიმსხვრა კერპი ესდენ სასტიკ და უღმობელი,—
 დღეს თვალს მტრედის ფრად მოკაქამეს ვეტრფილები!
 ის, სხვას რომ აბამს, თვითაც ებმის გრძნების მსხეში,
 მასში იცინის წრფელი გრძობა დამდნარი ცრემლად:
 წამწამთა რხევა აღბეჭდილა სპეტაკ სარკეში..
 მასში უკვდავ სულის ქანდაკება დასდგმია ძველად!..

კ. ჭიჭინაძე

ოგოლი ვიქრი

დაცალდა ჩემი გული... ღარ მაქვს გრძნობა...
 უიმედობას მწვავე სევდა მტანჯავს... მწვალებს...
 მატურის გრძნებით მომეზარა მწარე თბობა...
 მწარე თბობა... უიმედო, მიხუჭავს თვალებს...
 მიუვარდა ფიქრი... მაგრამ იცინ წაშრთვა სულმა...
 და ესღა მართლად ღვეთი ისე... მარტო ვარ... მარტო...
 შეება და ღვინა... გამოტყუა თბობის წელულმა...
 ადარაფინ შეავს, რომ ეს ტანჯვა მას განუშრტო...
 მიუვარდა ტრფობა... მაგრამ ახლო არფინ მიკრებს...
 სულის სიტურფე ამომშრო ნაველმა მწველმა...
 მაგრამ მე უარბას, ახ უხვად ვინ შემოეფრებს,
 როდესღ გული მომიშხამა მცდურმა გველმა...
 ერთიღა დამჩა... ვხედავ სდგება სამშობლო მსხრე...
 თაფისუფლების აბობქრდა... მინჯარებს ქარა...
 თუ ახლად ბედი მიდღატებს—მას მოგვეღე ბარე,
 რომ არ ვიხილო ჩემი დედა მტარვლისგან მველარი...
 ჟერ კიდევ ვხედავ... რწმენის სხივი ჟერ არა ჭქრება...
 ვხედავ მუჭფრქვევით ამომავალს სიფტსდის მივარეს...
 ვხედავ მოვევლები... ჩემი გუმი მიუბარება
 ტურფად გაფურქნაფის, აფეგებულს სამშობლო მსხრეს.

ი. მონევილი

გაუფურჩქვნელი პარდი

ჩემს ოთახის წინ ვარდის კუკური ამოიწვრა შემოდგომის პირს,
 ფერმიმტრთალია, ვით დილის მთვარე, აცრემლებული მუღამ სტირს და სტირს,
 წითელ ღიმღით არ უთრთის ტუჩი, ვეღარ იზღება, ვერ იფურჩქნება,
 და ქრება ისე, როგორც ჩემს გულში გამოუთქმელი სურვილი, ვნება.
 რა საბრალოა, როცა ყვაილი გაუფურჩქვენლად დაიყვავილებს,
 ოხ, რა მწარეა, ვინც გულშივე კლავს გამოუთქმულად ვნება-სურვილებს.
 ვარდის კუკური მწუმს სუსხი მტანჯავს შენს დასაქნობად ისა-გაწვედილი
 მხეც დაგაქნობდა... მაგრამ ტკილია, რასაც რო ეტრფი მისგან სიყვლილი.

ი. სიხარულიძე

ომში სხსელ-მოხვეწილი

ვარლამ პავლეს ძე მგელაძე

წმიდა გიორგის ოთხივე ხარისხის ჯვრით დაჯილდოებული, ოზურგეთის მახრელია. მონაწილეობდა დასავლეთით მომქმედ ლაშქარში და დიდათ ისახელა თავი გაბედული და მოხერხებული დახერხვით. დაკრილია ფეხში. განკურნების შემდეგ ჯარშივე აპირებს დაბრუნებას

იესო ქრისტე ეკლის გვირგვინით

საპაპოს ნაპვესები

ჩვენში ერთი მოსამსახურე იყო დიდი ლოთი და დიდი მოქრთამე. არცა იქნა გადაყენეს, მაგრამ იმას რაღა ენადღებოდა? წავიდა პეტროგრადს და იქ სცხოვრებდა თავისთვის. ერთხელ ამ გადაყენებულს დიდი წველება ჰქონდა პეტროგრადში და სხვათა რიცხვში, შემთხვევით აქ მყოფი, აკაკიც მოხე-

და.—მასპინძელმა სადილზე ტრაბახი დაიწყო: კავკასიაში რომ ვიყავი, ძალიან უყვარდი ხალხსაო!.. წამოსვლის დროს სადილი გამომარაღა და სახსოვრად საჩუქარიც მომცაო. გამოიტანა საჩუქრად მიღებული აზარფეშა, რომელზედაც კოლონიდის ვერძია იყო დახატული. სტუმრებმა აკითხეს, რას ნიშნავს ეს ვერძი?

აღგეორული ხომ არა არის რაო?—როგორ არაო!—მიუგო აკაკიმ—ჩვენში ახარფემა ლოთობის ემბლემა და ვერძი კი იმას ნიშნავს, რომ ბერძნებმა დიდძალი ფული გაიტანეს ჩვენ ქვეყნიდანო.

ქუთაისში ერთსა და იმავე დროს მსახურებდნენ: ორი ძმა—გვარად პრინცი. ბეკი და კნიაზივე. იმ ხანებში გუბერნატორმა უთხრა აკაკის: რა ახრისა ხარ ჩემ გუბერნიზეო?—დიდი არისტოკრატიული გუბერნიაო მიუგო პოეტმა—აქ სამსახურში ამწესებენ პრინციებს, ბეგებს, კნიაზებს და სიწყალო ქართველისათვის კი აღგილი იღარა რჩებაო.

სამაგალითო სკოლა

სხვა ნაზრად არ შემოძლია მოვიხსენიოთ ეს სკოლა, რომლის შესუერთა კრება შესდგა 1 მარტს.

ეს არის ქართველ ქალთა საქველმოქმედო საზოგადოების ჭრა-კერვის სკოლა.

ჩვენ გაღვარებულ ხანაში იშვიათად გვიხსნავს ისეთი საქმიანი, ნამდვილი ქართული დარბაზიური კრება, როგორც ქართველ ქალთა ხსენებული კრება იყო.

სკობდეს ჩვენის ცხოვრების დიდ მნიშვნელოვან საკითხზე—ქართველ დარბაზ ქალთა სწავლა-აღზრდასა და სახელოსნო სწავლებასზე..

მას შემდეგ, რაც ჩვენი ცხოვრების ჩარხის ტარს ხელიდან გამოგვეცვალა და, სხვა ბევრ მოვლენათა შორის, ქალთა მშობლიური სწავლა-აღზრდას და ხელსაქმეში გაოსტატების საფუძველიც შეირა და ქალნი ზურგელ განათლებას გავჭეუნებ, ქართველი მეოჯახე ქალიც სანაღობო საძებრო შექმნა, იმატა მოცუნდრუკე უსაქმურ ქალთა რიცხვსა და ოჯახის დედაბოძი ძნელი საზოგადოება გახდა,— ქართული ოჯახის კერა გაცოვდა... რა ოჯახის შექმნა შეუძლიან იმ ქალს, რომელსაც არც ერთეულ ნიანდაგზე დაფუძნებული გონებრივი განვითარება აქვს, არც სელსაქმისა და ოჯახის მოვლის ცოდნა?.. ამიტომაც არის ჩვენი ხალხი ნივთიერად და გონებრივად ჩამორჩენილი, რომ მის დედებს აღარ მოსდგამთ ოჯახის მოვლა-პატრონობის ძალა..

მალაღი წოდების ქალნი თუ თვისი გვაროვნობით, მშობით თუ საშუალო სწავლანათლებების დიპლომით იკვლევდნენ და იკვლევნ ცხოვრების გზას, საშუალო და დაბალი წოდების ქალნი—მდაბიო ხალხის შვილები ამ მხრით დიდს გაჭირვებას განიცდიდნენ და განიცდიან..

ხალა ჩვენი არსებობის საფუძველი რომ მდაბიო ხალხსა და განსაკუთრებით მისი დედათა სქესა—ქალები, ეს ვიდაძმ არ იცის..

სწორედ ამ გარემოებას მაქცია უურადღეება ამ ოცე წლის (1895 წ.) წინაღ მოწინავე ქართველ ქალთა მცირე ჯგუფმა, შეგარბა ცოტაადენი ფული და 1897 წ. 7 მარტს მატარს სამკერვალო განსხნ ძველებურ ქართული ხელსაქმის აღზადენად. საქმის დასრულებად მოწვევის ჩვენი საეგარული მწერალი ქალი ეპ. რეგ. გაბაშვილისა *). სამკერვალომ მალე სკოლის ელფერი მიიღო, დაზრდა ოთხგანეთიფილებიანი სკოლა და დღეს ეი უგეგ სეთ განვითარებისაგან შესდგება. მოწვეუნი ზნარველ სამ წელი წინ სწავლობდნ უოველხანარ ხელსაქმისა და თეთრეულობის კერვას; ავრდველ საქმრო სავნებს—ქართულს, რუსულს, ანგარბს, ისტორიას, გეოგრაფიას, ბუნების მეტეოლოგებს, ხატვასა და სიმღერას. ეგარბში ერთხელ სკოლაში იმართულ ბუნდავან სურათებანი ვითხვან (უკანასკნელ კრებულზე არხველ იქმნა კომისია ლექციების მოსაწყობად, დაზარხნ ორ წელიწადს მოწვეუნი სწავლობდნ ეფესსემელის, ვორსეტებისა და კაბების ჭრა-კერვას თეთრეულად და მრატეოეულად სკოლასთან არსებულ სამკერვალოში. ქართ. ქალ. საქ. საზ.-ის მიხანდა აქვს გაავრცელები მრთეფისთანდური ცოდნა და ამასთან ჯადღვიონს ძველებური ხელსაქმე“.

სკოლის დაარსებიდან 1912 წლამდე სკოლას 975 მოსწავლე ჰყოლია (650 ფასიანი, 325 უფასო). მარველი ექვსი წლის განმავლობაში სწავლის დაშორებების მოწმობა მიუღია. 120 ქალს, შემდეგ-ეი სახელოსნოს მართებლობის შემოსწუმით ატესტატები მიუღია 312 მოწვეუ ქალს. ამ სკოლაში კერს დამთავრებულთ, ამ ატესტატების ძალით, უფლება აქვთ მრთეფე-

*ქუთაისელობოთ ე.კ. საქ. საზ.-ის. ანგარბი“ -თ

სიონაღური სკოლები და სამკერვალოები გახსნან. ამ სკოლაში ნასწავლი პრინციპისაღიღური სკოლები და სამკერვალოები დაურსები:თ სოფ. ვაქირში, ხაშში, ხირსაზე, სკარეჯოში, თბილისში, ბათუმში, ოზურგეთში, ზუგდიდში, კორში და სს. ამავე „გზანთმადან“ ვტობა-ლოთი, აგრედე, რომ ამ სკოლაში სწავლა-დამთავრებულნი ბევრ სამრეწველო, სავაჭრო თუ სხვა დაწესებულებაში მისახურებენ და სხვა და სხვა სასწავლებელში სწავლობენ. ზოგს მათ განს სწავლა დამთავრების რუსეთის საქსოვ ქარხანაში.

ჩვენი მთვისებინეთ ამ სკოლის მოწვევით გაკეთილი, ვახეთ მათი ნახელსაქვე, დავესწარით აგრედე ამ მოწვევით მიერ გამართულ ეკიის სათარბოც სვამოს (8 მარტს), რომე-მაც დამსწრები ატანებაში მიიყვანა, და დურ-წმინდით, რომ ქართველ ქალთა ნაშრომი ფრ-ად დიდია, სპატიო და ნაყოფიერი. ამ სკო-ლაში სწავლა დამთავრებულ ქალთა მოწველო-ბით ბევრი ოჯახი გამართება წელში, სწავ-მართო გზას დაადგება; ბევრი სწავლებს ქუჩას და ცხოვრების მეტ ბრების და შექვახორას მიკერ ნამდვილ დედა-მუშაკად და საზოგადოე-ბის სასარგებლო წევრად შეიქმნება.

და ეს კი მეტად დიდი სიხუთაა...
 მერე რითი ინახეს ეს სკოლა თავს?

ზოგიერთ ქველმოქმედთა შემოწონრებით, სავჭროც განსახლებით და შემთხვევითი შემო-სვლით, წევრები კი იმდენად მინერ ჰყავს, რომ სათქმელადც სირსულია—სულ სამოც-დათამდე,—რომელთაც წლიურად ორთლი მხათი შემოაქეთ (ერთდროული შესატანი კი 10 მან)..

ჩვენი საზოგადოება თითო ორთლ დაწე-სებულენათა და ქველმოქმედთა გარდა, იმ-დენად გაუგებქვევლია, მისანი-გურეკველი და ნამდვილი მოთხოვნილებთა უცოდინნი, რომ ასეთ დიად, საფუძვლიან საქმეს თითქმის უუ-რადლებს არ ატრეს.

სკოლაში განსაკუთრებით დარბო ხალხის შეილება სწავლობენ—ტლებთა, მუშათა, მღა-ბითი მოქალაქეთა და გადარბობულ თუ-ანსურ-თა. სწავლის ფასი წლიურად ერთ თუმიანია, რომლის გარდაც ბევრ მოწვეუს ნ შეუძლიან.

ასეთ ბავშვებს სკოლა თითონ ემხარება სხვადა-სხვა შემოსვლით და, წრმოადგიერთ, სკოლის გამგეში, შემოსვლის საღებად, ღოტოს გამარ-თსაც კი არ ერიდებიან, რაცთ მისაწინი არ არის და გრებასე ქ-ნმა ნინო ნავაშიძემ და სხვათა სამართლიანად დატკუეს.

ოცო წელიწადია, რაც საზოგადოება არსე-ბობს, შეთერამეტეა—რაც სახელოსნო სკოლა აქვს და საზოგადოებას უკრან ვერ მოუხერხე-ბია სკუთარი ბინის შოვნა. მოწვევები ეთვლად შეუფერებელ პირთბეში მეტადინებენ, ერთი-ნეთზე მითუქულები, შატრან, დასულ თითქმის ბნელ ოთახებში. მოწვევთა რიცხვი ასამდეა, მსურველი-კი ბევრი, მაგრამ ეს ხრობისა გაწო სკოლა უვლავს ვერ გასწვდომია.

საქმეს სთავებში უკვანხ ჩვეს საზოგა-დოებაში კარვად ცნობილი საზოგადო მოღვა-წე მუერალი ქლანი, რომელიც დიადც რომ უნაგრად და თვგამოდებით მუშაობენ

ამ ვაჟად გამეტობში რიან: თავჯდომარე ეკ. გაბაშვილის, ხახინდარი—მ. მაჭყვარიანის, გამეტობის წევრნი: ოლ. ალაძის, ეკ. ასა-თიანის, ეკ. ფურცელაძის, ს. დ. კვანდარში-ლის, იფეშაძის, დ. ა. მრეგლიშვილის, მ. სარა-ვიშვილის და. ცისკარაშვილის. სკოლაში მასწავ-ლებლობენ, ზოგი ამავე სკოლაში კურს დამთავრე-ბულნი: სანების—ს. ლ. გიორ. მადლაშვილის, ხელოსნობის—ნ. ტ. კენჭაძის, სოფ. მეღაშეა-ლი, ელ ნაცვლიშვილი, მ. ნემსიძის და ნ. კოზმინიძის. სარევიზო კომისიის წევრნი: ალ. კვედელიშვილი, სოფ. ფორაქაშვილის, ელ. აბუ-ლაძის; დარბობა დამს. წვე. მ. რხვლადის, ვან. დამაშიძის, კნ. მედიქიშვილის, კნ. თ. მუაშვილის, ლ. ეკაძის, ან. დ. ვეზირიშვი-ლის, კნ. მ. ვაჩაძის, სოფ. ხელხანიშვილის, ელ. ჯავარიძის, ნ. გუბაიყვის.

ვაიმერბოთ ქართველ ქალთა სწავლა-აღ-რდის საქმე დიდი ურადლების დირთა, არა ისეთი სწავლა-აღზრდის, რომელიც, სამწუხროდ, მოა-შის და ქალ უველადეგის აძღვეს გარდაზრ-ქტიკული ცოდნის, ოჯახის მოვლის, სამ-შობლს სოფარულის და თავის თავის შატრობ-ბის, არამედ ისეთი, რომელიც ჩვენი დაწვლადე-ბულ ქვეყანას მალამოდ ქალტებსა. ერთი ასეთი სკოლა-კი ქართველ ქალთა საქველმოქმედო საზოგადოების მიერ დაარსებული სკოლაა.

ამიტომ არა თუ ჩვენი ოფიციალური საზოგადოება, არამედ თვით ხალხიც მოფლავა, რაც შეიძლება, შეტი ნიუთიერი და სწეობრივი დახმარება აღმოჩინოს ამ სკოლას, რომ მისმა მეთაურებმა პ.რნაილად შეასრულონ თვისი მიზანი: ერს მოუმზადონ ნამდვილ მოქალაქე შეიღოს მშობელ აღმზრდელი დედანი...

ნოსტე იმედუაშვილი

ანგარიში

ქართველ ქალთა ამანაგობის ჭრა-კერვის სკოლისა

(1913 წ. ენკენისთვიდან 1914 წ. ენკ.-მდე)

შემოსავალი: ზარეულ ენკენისთვეს 1913 წ. კასხა იყო ნაღდი—2184 მ. 76 კ. შემოივალა წლის განმავლობაში: 2. სწევრო ტანსაცმელი—128 მ. 3. შემოწირულებანი: ბ. კე. ი. საჯაიშვილისაგან—360 მ. ძმ. ზუბაძე-შვილებისაგან—200 მ. ი. ს. გუგუბაშვილის ანდრეით—130 მ. თბ. გ. თვადა-ახვანურობისაგან—600 მ. თბ. ქლავის თვითმასწავლებლისაგან—30 მ. ახალი გლეხებისაგან—200 მ. წყნადანი—15 მ. მოწაფეთა სწავლის ფასი—1857 მ. 50 კ. 5. ატესტატებისა—48 მ. 6. სამკურნალოში შექმნილ კაბების ხელფასი—1193 მ. 81 კ. 7. სკოლაში გაკეთებულ ხელსაწესისა—91 მ. 60 კ. 8. გამოფენისზე გაყიდულ ხელსაწესისა—123 მ. 30 კ. 9. სკოლის სასარგებლოდ გამართულ წარმოდგენისა—429 მ. 35 კ. 10. სეინობიდან—385 მ. 71 კ. 11. ლოტოს შემოსავალი—176 მ. 46 კ. სულ 8423 მ. 49 კ.

დანახარჯი: 1. სახლის ქირა—1285 მ. 2. ფაბრიკებში მსწავლელებს და მოსამსახურეთ—2774 მ. 40 კ. 3. საჯაიშვილის ხარჯი—476 მ. 25 კ. 4. შეშა, ნავთი და ნახშირი—120 მ. 97 კ. 5. კაბების მოსრთვა მასალა—221 მ. 92 კ. 6. გამოფენის ხელსაწესის მოსამზადებელი 154 მ. 59 კ. 7. სეინობის და წარმოდგენის მოსწავლობის ხარჯი—403 მ. 62 კ. 8. მოსწავლეთაგან გამართული დიდის ხარჯი—71 მ. 78 კ. 9. ლოტოს ხარჯი—31 მ. 49 კ. სულ—5540 მ. 2 კ. რჩება ნაღდი სავარაუდო თანხად (§ 5 წესდებისა)—812 მ. 34 კ. სკოლის თანხად—2041 მ. 13 კ. **ჯამი 8423 მ. 49 კ.**

პ. ი. ჩაიკოვსკი

(გავრცელება. იხ. „თ. ლა ც.“ № 8)

გაორცილებული იყო ჩემის დაზარალებული და უკვირდა, თუ უბრლო გლეხი იმ დროს, როდესაც ქვეყანას სისხლით იყო მოცული, როგორ თხზავდა ასეთ სამსახურს სიმღერებსა. განა შეიძლება ამისთანა ხალხსე ითქვას, რომ მათ არაფერი გულტურას არა ქვითაო და არც ნიჭი შესდგამთ ამისათვისა? სოქება დიდებულნი.

—ასეა, ბატონო, როცა კარგად არ იცნობ რომელიმე ერს, მისი წარსული და აწმყო არ იცი და თუ იცი—ისიც სხვისა ჩავინებით, მაშინ კარგს და ვერც ზუსტად იტყვი კაცი სიამართლის მამებელი.

წინააღმდეგ, როცა რომელიმე ერს თუ კერძოდ პირთ ვაქვლავათ, კარგი რომ იტოლეს, ზუსტად იტყვის შეიქი.

ამ სიტყვებზე ბ. ჩაიკოვსკის პირველი დიმიდი მოუვიდა და მოთხრო:

— იგი რა გაითხრო? ის ხალხი, რომელიც ამისთანა, დუთისგან თუ ბუნებრივად, უხვად შემუქვლ ქვეყანაში სრსოვრბს, განა მართლად გასაგვირგვლია, რომ ასე ტუბილად მღეროდეს? თქვენს ქვეყანაში უკვლავ მღერის და იცინის—მზე. მთავრე ვარსკვლავები, ფრინველები, პირუტყვი, ტყე და მინდორი. აქ, როგორც ეტობა, იმდენა მასალა არის მუსიკის ქმრუ-მისათვის, რომ ბატონებმული ვერდი რომ აქ უოფილიყო და ეტოვრავ, უმარავ თქვერებს ჭდასწერდო.

— დიდებულ მაცეტრო, ასე შორს რომ არ გაგებხავთო, თქვენ განა ნაკლეი ნიჭისა და ცოდნის ბრძანდებთ? რატომ თქვენ კი არ შეგიძლიანთ ვაწყოთ თქვენი თავი რამდენიმე თვეს მთელ წლობით თუ არა, დატრიალდეთ ხალხში, აღვათბრივ გაბათო ხალხის გულის ნადული და ამ ნივდაცზე დაგვიწეროთ რამე? ვთხოვე შე.

— თუ ჩემი ძმად დანხა დიდხანს აქ და თუ მომხატვლეს და გამოამიშვს, მე თვითონ მინდა მოვლო უკვლავ კუთხე საქართველოში და დავსტუბო თქვენი სიმღერა-გალობის თავისებურებითა, —სოქება მ. ი. ჩაიკოვსკი: ან რა

შეიძლება გაკეთდეს ამ მცირე მასალიდანაც კი, რომლის შელოდებაც ისლანდ ეურში მიდგას, სიქვას ეს, შივიდა რთაილანს, ჭურ ნახად ხუხუხა: ტუბიდა, მერე გაჭკურ გამოჭკურ კლავიშებს და ტრესლი მთუკიან რთაილს. დმერთო რა ნეტარებაში ვიყავ მასინ? რთაილის ბოლოში იღაუვ დაწერლობი ვიდექ და ვსტკებობო.

კავადიციებით ვურს ვადეუნებოდი, რასაც უკრავდა და ძლივს ხან აქ, ხან იქ ამთიურეუმი. ღაგებდა, ამოცურდებოდა მერთადად რომელიმე ჩვენი ხალხური სიმღერა და წამსვე მიეცემოდა და შთანთქმებოდა მუსიკის ოკეანის ტალღებში. ბუღბუღლსაგუ ნახევრად თვალბ დასტუქული გატრებულე უკრავდა და თან ნავსავით ირწვოდა.

ერთ ზღაგას უცებ შესწევიატა, მერე ხუმაღ დაუკრა „თამარ მეფე“, მოამბასეღ „მუშლი მუხსას“ და ისევე იტოვებ რიბე-ტხელებს. შჭეარს რთაილის კლავიშებს.

დავდნი, ხალხნო!

სმენხდ გადავიქმედ და ისე დაუზატარაფდი, რომ მგონი კავლის ნაჭურში ჩავეტკობო.

თბეში ელახსე შემოდგა და კინაღამ გაეს დავემსტავსე.

საკვარეულ მდგომარებაში ვიყავ, თან ვგრძნობდი ჩემ უდრეს სიმცირეს, თითქმის მშურდა: ამ კაცის სიდიდე და თან ვმედიდებობდი და ინდაურთვით ვიფხორებოდა, როდესაც ჩემი ერის სიმღერებს: ამისთანა დიდებულად მთავსმულ-გაღამასხებულს ვისმენდი.

რა ვიცი, არა შესივდა რა ამ ქვეყნის: ზატარხე ვიყავ, დიდ ტ.

რო გათავა; წამოდგა, მოვიდა, მხარსი ეღ ხელი დამკრა და დამილით მითხრა:

— რას ჩავი რებულხარ? თავი ხომ არ მატავებხერ?

— მომამბერეთ კი არა, დიდებულთ, არ ვიცი როგორ გადავიხილით მადლობა იმ სისინამოგნო წუთებისთვის, რომელიც მე ვიგემე თქვენი დაკვრით, — მიუხეებ მე: თუ ღირს ვარ, ნება მმბამეთ, გადავიკონხით შუღლი და გრთითები, რომელთ ც კისოდენ დამტებებს მეთქი.

— არა, მავის ნებას ვერ მოცრემ, მხოლოდ ამას გთხოვთ, თუ შეიტლება, ეს თქვენი კრებული დრობთ აქ დამიტოვოთ, გადავწერინებ და ისევე დავიმბრუნებთ.

— რას ბრძინებთ, დიდებულთ, თუ კი მე ღირსი გაწესლები იმის, რომ თქვენ იკავდროთ ჩემი ხაჭღაზინის მიღება, დიდის სიამოვნებით დავითმობთ: იმ რვეულს, მე ამისი შავი სახლში მაქვს და მერე თვითონ გადავწერ მეთქი. ამისთანევე ამასაცა გთხოვთ, მე ხომ ვიცი თქვენ უოველ წამს მუშაობთ და სწერთ მუსიკალურ ნაწარმოებს, გთხოვთ — თუ რამედ გამოვადგებთ ჩემი მცირე ნაწარმოი, დავგავაღოთ და ჩვენ ერთგებულ ხმებზე რამე სხელი მუსიკალური თხზულებს დავკავწეროთ.

დადის მადლობით მიიღო ჩემი კრებული, მადლობა გადამიხდა, ხელი ჩამოხართო და მითხრა: ამ რამდენიმე თვეს ვერ მოვიცლი, ვინაიდან უმძრავი სამუშაო მაქვს და შემდეგში დიდის სიამოვნებით ავითრულებთ თხოვნასო.

მერე დამაწყო ქართულ სეკესისო კალბასზე, მაგრამ ამასე შემეგებ.

ზ. ჩხიკვაძე

მვირფასი წიგნი

(აკაკის საიუბილეო კომიტეტის საგულისხმო)

ამ ძეგლის წლის წინად, როდესაც მადლიერთმა ქართველმა ერმა დიდის ზემოთ გადაუნდა თავის სეკვარულ მგოსნის განსვენებულ აკაკის 50 წლის სამწერლო მთავრების იუბილე სხვა და სხვა ქალაქებში, აურებულ სიტუებში და დრესებში მოიყარა თავი, რომლებიც უეცრად ედაცა მასინდელ საიუბილეო კომიტეტს დასავაგებლად და ერთ წიგინად გამოსცემდა; სასურველი იყო ასეთი ძვირფასი წიგნი გამოეცემოდა მგოსნის სიგონცებში, მაგრამ აკრ შემეიდე წაიფიდა და დედა და სხენებოდა მასლის გამოცემის შესახებ მასინდელი კომიტეტი ხმას არ იღებს, თუმცა უეცრად იმედი აქმნდა, რომ მღელ გამოცემოდა. სასურველად, ხნდა მინდ დაიბეჭდებოდა ეს მასდა, თუ ცალკე არა, ერთად აკაკის სასხოვრად გარდაცვალების და დასაფლავების კრებულთან. აწინდელა კომიტეტმა უნდა მოითხოვოს საიუბილეო მასდა და იმით უნდა დაიწყოთ ამ სასურვადებო კრებულის გამოცემა, რასაც უოველი ქართველი დიდის სიხარულთ მიეცეპის და სიახვენებით შეიძენ თათოყულ ცალს მგოსნის ნაწინდებევი ფინდის გასადიერებლად.

ლადო ზეზინელი

ქართული სახეობა

აბაქის სამოქალაქო პანაშვილი კვირას, 8 მარტს, სახაზ. თეატრში არა ჩვეულებრივად იყო მოწყობილი. 12¹/₂ ს. შავ ფარდა ჩამოშვებულ სცენის წინა რიგზე გამოვიდნენ ერთის მხრით დამკრძალავ კომიტეტის თავმჯდომარე გ. დ. ქუჩულო, მკვამაშვილისა, სოფ. მგალობლიშვილი, ნოეკორდანი, გ. ლახინიშვილი, იოს. მაქავარიანი, გრ. რობაქიძე, კიტა აბაშიძე, იაკ. ნიკოლაძე და ს. აბაშელი, მეორე მხრით — ლომოური, განდვილი, დ. კარიკაშვილი, ქეთაყაშვილი, ივ. ელიაშვილი, ივ. გომარეთელი, ნ. ერისთავი, ია. კარგარეთელი და ხ. ფალიაშვილი; შემდეგ დეპუტატი კარლო ჩხეიძე ყველა ძესნი ჩამოსხდნენ შვე მათუ გადაფარებულ მაგიდასთან. მთელ დარბაზს საგლოვიარო ელფერი ემზნადა. გ. დ. ქუჩულმა მოკლედ დაახასიათა ქართველი ერის დანაკლისი და საზოგადოებას სთხოვა ფეხზე ადგომით პატივი ეკათ მგოსნის ხსოვისთვის. ამ დროს შვეი ფარდა აიხადა, გამოჩნდა აკაკის ალაღმა, იაკ. ნიკოლაძის მიერ გამოქანდაკებული, და ზ. ფალიაშვილის გუნდი, რომელმაც სამგლოვიარო მარში შესარულა. ნ. ლომოურმა მშვენიერის, დარბაზსაღურის ქართულით მოუთხრო საზოგადოებას თავისი მოგონება, რამაც დიდთ ასიამოვნა დამსწრენი თავისი ენა წყლიანობით, იოს. მაქავარიანმა, ივ. გომარეთელმა და კიტა აბაშიძემ სხარტულად და მკაფიოდ დაახასიათეს მგოსან-მოდღერის შემოქმედების სხვა და სხვა მხარე, დეპუტატმა კარლო ჩხეიძემ დროის შესაფერი სიტყვა წარმოთქვა სვეცსტაპოლიდან მოსულ დეპუტის შესახებ — თუ მგოსნის პატივისცემა გესურს, ჩვენც ისე უნდა მოვიქცეთ, როგორც ის მოიქცეოდა ამ შემთხვევაში, დღეს როცა ცოცხალი ყოფილიყო; მგოსნებმა ს. აბაშულმა და განდვილმა წარმოსთქეს თვისი ახალი ლექსები მგოსნის მიმართ. ილაპარაკა გრ. რობაქიძემაც. ია. კარგარეთელმა, ზ. ფალიაშვილმა და ქ. ფოცხევრაშვილმა თხოვეს გუნდების სხვა და სხვა საზოგადოებში ალასრულმა. დილა დასრულდა თავმჯდომარის მოკლე სიტყვით, რომლის მოთხოვნითაც საზოგადოებამ ფეხზე ადგომით კიდევ ერთხელ პატივი სცა მგოსნის მგონას და სრულ მ. ს. დიამალა. ვევა ფაშველმა მაინც არ დაესწრო დილას, რამაც ბევრში უსიამოვნო გრძობები აღძრა. დილას აუარებელი საზოგადოება დაწალი დაესწრო, ძლიერ ბევრი გაბრუნდა უკან უადგილობის გამო.

ი.—ლი

პართველ ძალთა სახელმწიფო სკოლაში

ამავე სკოლის მოწვევ ქალთ 8 მარტს აკაკის სახეობრად საგლოვიარო სალოტერატურა საღამოა გამართეს. თუ საქაუბს საიყოფისთა კავშირი აქვს რამე და მიცვალბებულთა სულთაც შეუძლიანთ გაიგონ რამე, დიდებული მგოსნის სულიც უნდა დამტკარაიყო ყო-

ველიც იმ ცხოველყოფილებით, რაიც ამ სკოლის მოწვევქალთა და მათ ხელმძღვანელთ გამოიჩინეს. სცენის წინა ფარდის მალა აკაკის სურათი ეკიდა, ძაძით მოსილი, საღამოს საპროგრამო ფურცლები თვით მოწვევთვანვე იყო სხვა და სხვა ფერად ყვავილოვან სურათებით ნახატი. საღამო შესდგებოდა ორი განყოფილებისგან: პირველში—მოკლე, გრძობობიერი და შინაარსიანი სიტყვა წარმოსთქვა ამავე სკოლის მოწვევ ქალმა ნატროშვილმა და სიტყვა თვისივე ლექსით გაათავა, შემდეგ წარმოადგინეს ნ. კავსაძის მიერ სასცენოდ გადაკეთებული „გოგია მებანგური“ (თოფაშვილის, მურმანიშვილის, ვნაველის, ქაჭკაჭაძის, გოხელაშვილის, პასიკაშვილისა და შვალაშვილის მონაწილეობით), მეორე განყოფილებაში წარმოასთქვეს მგოსნის ლექსები (ფურცელაქემ, ნ. ქაჭკაჭაძემ, ქოჭაშვილმა, გორდაძემ და კეთუთაშვილმა), ხოლო გუნდმა ნ. კავსაძის ლოტარობით ათამდე სხვა და სხვა სიმღერა შესარულა, ბევრი მათგანი დიდის გრძობითა და უნაკლულად. სიმღერები უმეტესად მგოსნის ლექსებიდან იყო ამოკრეფილი და სასიმღეროდ გამართული თვით ნ. კავსაძის მიერ. ყველა მონაწილემ დამსწრეთა ტაშის დიეთ დაჯილდოვეს. დამსწრენი განსაკუთრებით მოწვევულთგანი იყვნენ—საზოგადოებრივი მოღვაწენი, მწერალი, მასწავლებლები და სხ. საღამომ ნათლად გამოაჩინა, რა მაღლიანი ხელი მუშაობს ამ სკოლაში და რა ფაქტად ზრდინა ქართველ დარბიზ ხალხის ქალიშვილებს.

ვაშა და გამარჯვება მათს შრომას!

უსავანო

პართველ მახირობათა ახსნაგობამ

აკაკის ხსოვნის პატივსაცემად სახალხო სახლში 10 მარტს წარმოადგინა აკაკისევე ნაწარმოებნი: „პატარა კახი“, მე-2-ე მოქ., „თამარ ცბიერი“, მე-2-ე მოქ., „თორნიკე ერისთავი“, სასცენოდ გამოკრეფილი. 1 კარი მოხდენილი კახი იყო ნ. გამარჯვებულ-თორელი, განსაკუთრებით სახის მოყვანილობით—არწივისებური ცხირით. როლიც შეგნებით ჩატარა. ალ. იმედაშვილი (მწყემსი), პ. კორიშელი (ცივი) და ი. ზარდალიშვილი (მებურიშვილი) კარგი აღმსარებლები აღმოჩნდნენ. „თამარ ცბიერში“ ეფემია მესხისა (თამარი) და ი. ზარდალიშვილი (გოჩა) სიტყვიერებით განასახიერეს ნაისირი როლები. საზოგადოებაზე კარგი შთაბეჭდილება მოახდინა „თორნიკე ერისთავის“ წაკითხვამ ტინასამოსსა და გრიმეში (ერუ ადგილებს კითხულობდა ნინო ჩხეიძე, წინა რიგზე ერთეულებში მდგარი). დავით კუროპალტი ალ. იმედაშვილმა და თორნიკე ერისთავი პ. კორიშელმა დიდის დაკვირვებით აღასრულეს. ამ სცენაში ულახოთონი იყვნენ მიზრეკილ-მობრეკილი „დიდებული“ თავისი „გატრე-

ტილი* ტანისამოსით, უმეტველო გრიმებით, უშნო ხმალ-ხანჯალ-კამრებით. ახაშიძებმა - ვასამა და ტასომ და ელ. ჩერქეზიშვილმა კიდევ ერთხელ გვიჩვენეს, რომ ქრითული სკენის ვარსკვლავი კაშკაშებს: ამათმა შეთანხმებულმა თამაშმა მილაღ მოაჯავადოვა საზოგადოება. კარგები იყვენ აგრედვე პ. კორიშვილი და ზ. გომეზიშვილი. რეჟისორი მ. ქორაღვი არაა დავზგანა სკენის შესაფერად მისაწყობად: რადუნდაც-კი სანახლხო სახლში შეიძლება, საუტოვოდ იყო მოწყობილი „თამარ ცბიერის“ დარბაზი. ამ საღამოს განსაკუთრებული, დროს შესაფერი შობაქტილება მოახდინა პატარა კახმა. წარმოდგენას აუარებული ხალხი დაესწრო და მონაწილენი ტაშით დაავიღოდა. — 0

ბაქოში ქ-ნი ნ. დავითაშვილის საბავბ-როლოდ ქ. შ. წ. კ. გ. საზოგადოების ბაქოს განყოფი. დრამ. სექციამ პირველი წარმოდგენა გამართა სომხეთა კაცთოვარეგ საზოგადოების დარბაზში. დასდგეს საყვარელ აკაკის მშვენიერი „პატარა კახი“. კახის როლი თვით ქ-ნი დავითაშვილი ასრულებდა, რაიც ძლიერის ტემპით და მოხდენილი თამაშით ჩატარა. კარგები იყვენ—ქ-ნი ელო ანდრონიკაშვილი (ტურეფა) ბ. ბ-ნი შ. დლიანი (გელა). არა უშავდა მატარაქსაც (ქვაბულიც, ხლო დასანიშნავია ამ სკენის მოყვარის თანდავლილი ნაული: იმისი სახე, მიმიკა მუდამ უმოძრაოა: რა როლშიაც როგორადაც კი უნდა მისიხანებდეს, ამ მისიხანებას იგი ყოველთვის ხმის ამაღლებით ჰხატეს, და როცა სიჩქარით დაპარაკობს, ანენდეს მსმენელთათვის სიტყვების გაკავება.. სხვაფრეგ რიგინი სკენის მოყვარეა და კარგი იქნება ამ ნაკლს თავიდან აიშორებდეს. ა. პავლიაშვილი (მებურიშვილი) მოისუსტებდა მისთვის შეუფერებელ როლში, ბ-ნი საყვარელიც (გივი) ალბათ დარწმუნებოდა ამ საღამოს, რომ როლის სწავლას მიდე მნიშვნელობა აქვს განსაკუთრებით სკენის მოყვარესთვის: ამ საღამოს მან თითქმის სრულებით არ იტოვა თავისი როლი (თუმც შესაფერი იყო), რის გამო ზშირად რეპლიკებს აგვიანებდა, სკენას აციებდა და ზოგჯერ ელფერს უმკრთალებდა ქ-ნი დავითაშვილის მოხდენილ თამაშს. როლის უსწავლელობა ქ-ნი ქარუმიძესაც დასჩემებია, მაგრამ ამ საღამოს იგი შედარებით მარჯვეთ იჭერდა სუფლიორის სიტყვებს.. დანარჩენი მოთამაშენი ყველა თავ-თავიანთ ლაგს იყენენ.

პიესა კარგად იყო დადგმული.

მეორე წარმოდგენა გაიმართა ძმ. მილოვების თეატრში ოთხშაბათს 4 მარტს. დასდგეს ცნობილი პიესა „ლაღატი“, რის იშვიათის მწყობრობით ჩატარებამ ყოველივე მოლოდინს გადააჭარბა ზეინაბს ქ-ნი დავითაშვილი თამაშობდა, რამეღვეც თავისი მშვენიერი თამაშისათვის ერთ წუთსაც არ უმტყუნია. საუტ-ხოვო, ორიგინალური სულიანის ტიპი შექმნა ბ-ნმა შ. დლიანმა. ჩინებული რტკაია იყო ელო ანდრონიკა-

შვილი. ბ-ნი ქავთარაქე (ოთარ-ბეგი) წლევანდელ სეზონში ბაქოს ქრითულ სკენაზე პირველად გამოვიდა, ნაკისრი როლი უნაკლოთ ვერ შესრულა, თუმც-კი ცდილობდა ერთ თამაშში, — გადაჭარბებულად არტისტობდა. კარგნი იყენენ: ბ. ბ. ახმაბე (ანანია), ა. პავლიაშვილი (სარაიუ-შუფ), გ. პავლიაშვილი (საბავბერი).

შ. ხონელი (ერეკლე) პირველად გამოვიდა დიდ საპასუხისმგებლო როლში და შეიძლება ითქვას პირნაოლად შესარულა კარგი იყო ამაშუველიც (დათო), თუმცა მშრალად და უგუნებოდ თამაშობდა. კარგი ბესო იყო აწყურელი. საერთოთ ძალთა განწყობილების მიხედვით როლები მოხდენილად იყო განაწილებული და ეტყობოდა ყველანი ადებულ როლებს მუყათითაღ მოპკიდებოდნენ.

პიესა მხატვრულად იქნა დადგმული, რასაც ხელს უწყობდა ჩინებული დეკორაციები.

ბეგნი ხალხი დაესწრო, როგორც პირველს ისე მეორე წარმოდგენას და ღირსეულ სტუმარს ოვაციება გაუბრათა.

გულისაბა

აპაკის პატარა კახი* ხაშურის სცენაზე
 ხაშურის ქართ დრამ. წრის გამგეობამ, განსვენებული მკონის აკაკის ხსენის პატივსაცემოდ და მისი დრამატული ნაწარმოების ხალხის გასაცნობლად, მსახიობ ი. ზარდალიშვილის რეჟისორობით, წარმოდგინა კვირას, 1 მარტს. პიესის ტენნიკური და მხატვრული მხარე ჩინებულად იყო დაცული.

რეჟისოროსა და აქაურ სკენის მოყვარეთა სანაქებოდ უნდა ითქვას, რომ არავითარი ენერჯია და ცდა არ დაეკლოთ პიესის რიგინად ჩატარებისათვის და, ცოტას გამოაკლისთ, თითქმის ყველანი თავიანთადგილას იყვენენ: ი. ზარდალიშვილი გამოვიდა, ლევან ქვაბულისის როლში. ა. შოთაძე—ტურეფს როლში და ორივე მსახიობმა ნაკისრი როლებნი ჩვეულბერტის ტემპარამენტით განსახიერეს. კარგი იყო პატარა კახში და მწულაძე, დასაფრთხილებთ განასახიერეს: მეღე თეიმურაზი—მ. კვლიაშვილმა, დიდლოფალი თამარი—გ. ზარაძის ასულმა, თ-ლი გვიი ჩლოფაშვილი—ს. დევდარიანმა, თდ რეგვზ ბებურიშვილი—ა. ქუთათელაძემ, მოხუცი ბრმა გელა—ა. კვიციანიამ, ბაადურ კუტი—გ. ხოზბერაშვილმა და შიკრიკები—დ. სხალაძემ და ს. პაპუნაშვილმა.

სწორედ რომ მოხდენილსა და შესაფერ დროს დასდგა ბ. ზარდალიშვილმა „პატარა კახი“. იმ დენად დიდია სიყვარული და პატივისცემა აკაკისადმი ჩვენს ხალხში, რომ გამოაკრეს თუ არა აფიშები ქუჩებში, ხაშურის საზოგადოების სისარბული საზღვარი არა ჰქონდა, წარმოდგენის დღეს აუარებელი ხალხი მოაწყდა თეატრს და უადვილობის გამო, ბევრი გულდაწყობილი დაბრუნდა შინ. ჩვენდა სსისამოვნოდ და ხაშურის თეატრში მისიარულე

საზოგადოებისა სანაქებოდ უნდა აღენიშნო, რომ ისრე ჩაიარა დრამამ თავიდან—ბოლომდე, რომ დარბაზში წესიერება არ დარღვეულა. სულ-განაბრება და მალ-ლიანის ნაწარმოებით გატაცებულმა მყურებელმა დინჯად და დაკვირვებით მოისმინა პიესა

ნიკო გურული

ალაზირი (თერგის ოლქი) კვირას, 22 თებერ-აღს, ქართული სკოლის დარბაზში, დაჭრილ მეომარ-თა სასარგებლოდ წარმოადგინეს ქართულ ენაზე „მოუ-ლოდნელი შემთხვევა“, ერთ მოქ. და „ორი შვირი“ ერთ მოქ. რუსულად—ორ-მოქმედებიანი პიესა. ყველამ კარგად შეასრულს თავთვის როლები და ბევრიც აცინეს დამსწრე საზოგადოება სამსონ მეტრეველმა, პაპოვმა, ნიკ. ლობჯანიძემ და ალ. ხიდიშელმა. უკ-რავად გიტარის და ბალალაიკებისსაგან შემდგარი ორ-კესტარი—ვას. სანნაოვი და ონი დანი მისნი, მარო კაურდოვისა, ელ. პაპოვისა და სხ. ყოველივე კარგა შესრულდა. ცუდი ამინდის გამო ხალხი ცოტა დაესწრო.

პეტრე მეტრეველი

ლი ოთხ-მოქმედებიან პიესად გადაუკეთებია კაცკაის ქართული სკოლის მასწავლებელს გრ. მაჭავარიანს (გრ. საქარქიძელს).

◆ **ქართ. დრამ. საზ-ბა** 23 მარტს გამარ-თავს ი. მექლიოშვილის პიემის „ანგელოსთა აჯანყე-ბის“ კითხვა-კამათს.

◆ **ს.ორბაძის** ბანიზაბას გამოცეცს გრ. რჩეულოვის რომანი „თამარ ბატონიშვილი“, დასურა-თებული, რომელიც ერთ საუკეთესო საკითხავ წიგნად ირიცხება.

◆ **გივილით ახალი წიგნები:** 1) „ჩარლზ დ რინი“, მისი ცხოვრება და სამეცნიერო მოღვაწეო-ბა, დ. ახვლედიანის №1/108 ქ. შ. წ. კ. ს. საგამომ-ცემლო სექციის გამოცემა. 80 გვ., ფასი 15 კ., 2) „სიზმართა სამედიკოზლოში“, შედგენილი და გამო-ცემული ლაღო გედვენიშვილის მიერ 32 გვ., ფ. 10კ.

◆ **სახალხო თეატრის** სცენის მოყვარის კ ხახანაშვილის 15 წლის საიუბილეო წარმოდგენას დიდძალი ხალხი დაესწრო, იუბილთარს მიულოცეს და საჩუქრებიც მიართვეს.

◆ **მ. შუკიშვილმა დასწარა** ახალი პიემა „ნაღრევი ვარსკლავი“.

◆ **„ახალმა კლუბმა“** ნაფიცი ვეკილის გ. გქე-ლიშვილის წინადადებით დაადგინა: თითო შაური მიუმეტოს კლუბში შესვლას, კერძს და ღვინოს ქარ-თული თეატრის ასაგებ თანხის სასარგებლოდ.

წერილი რედაქციის მიძარტ

ბ-ნო რ-რო! „თ. და ც.“ გასული წლის მე-28 №-ში მოთავსებულია წერილი ვილც უჩინარი ავტო-რისა სართიკალის სცენის მოყვრეთა შესახებ. უჩინა-რი ავტორი სწერს: მღ დავითაშვილის თაოსნობით გამიართა წარმოდგენა ს.სართიკალშიო და იქვე დასძქს —როგორც ამბობენ შემოსული ფული სცენის ერთს მოყვართავანს შემოპოლანგვიაო, ავტორის სიტყვები საფუძველს მოკლებულია. მღ. დავითაშვილის თაოს-ნობით არა რაი მომხდარა, არა ვითარიმე მონაწი-ლეობა არ მიუღია წარმოდგენის მართვა-გამგეობაში. ფულის გაფლანგვის ცნობაც ავტორის სიზმარია. ჩვენ სცენის მოყვართავანს სრულებითაც არავის გაუფ-ლანგავს შემოსული ფული და არც არავინ იკისრებ-და. ამითი ვაუწყებთ პატიეცემულ საზოგადოებას, რომ ავტორის სიტყვები სიმართლეს არ შეეფერება.

ს. სატიკალის სცენის მოჰმარანი: ნ. ბარ-ძიმაშვილი, კნ ქ. თარხან-მოუვრავისა, ალექსი ურდუ-ლაძე, ა. ბარძიმაშვილი, ვ ნ. კნ. თარხან-მოუვრავი, თედო გურგენიძე, მ. აბაზოვი, გრიშა ბეჟანიშვილი და დავით ბოლათაშვილი.

ფ ო ს ტ ა

აკაკაძი. ს—ს: გამოგზავნით, გავსირჯავთ თუ გამოდგა დაბეჭდება.

წ ვ რ ი ლ ი ა მ გ ე ბ ი

◆ **ახალი თეატრი უურნალის** გამოცემა, რო-მელიც ქან ნინო ყიფიანისამ განზრახა, მაღე საქმედ იქცევა. უურნალის რედაქტორ-გამომცემლად მიწვეუ-ლია ექ. ივ. სპ. ელიაშვილი, გამომცემლად ნინო ყი-ფიანისა. თანაშრომლებად მიწვეული იქნებიან ცნო-ბილი მწერალნი, უურნალს სახელად ერქმევა „ცის-კარი“. ნებართვის ასაღებად უკვე შუამდგომლობა აღძრული.

◆ **მ. ნინოშვილის მოთხრობა** „მოსე მწერა-

წელიწადი
მისამდ

მიიღება ხელმოწერა 1915 წ.
ყოველკვირეულ სათეატრო, სალიტერატურო, სახელოვნო და საზოგადოებრივ ეურნალ

წლიურად 5 მ.
ნახევარი
წლით 3 მან.

„თეატრი და ცხოვრება“-ზე

რუმორისტულ განყოფილებით და შარუებით

„თეატრი და ცხოვრება“ ყოველგვარ ჯგუფურ-დასურ მიმართულებების გარეშეა ეურნალი უმთავრეს ყურადღებას მიაქცევს სცენის, სიტყვა-კაზმულ შერლობის, მუსიკის, კანდაკების, სამხატვრო-სახელოვნო და საზოგადოებრივ მოვლენათა გარკვევას. ყოველ ნომერში დაიბეჭდება საარტერატურაო მიესა.

შ ა ს ი: წლით 5 მან., ნახევარი წლით 3 მან., თითო ნომერი 10 კაბ. ფულის შემოტანა ნაწინაწილადაც შეიძლება: ხელის მოწერის დროს 2 მ., მარტის გასვლამდე 2 მ., დანარჩენი 1 მ. ენკენისთვის 1.

ელმოწერა მიიღება: რედაქციაში („სორაპანი“-ს სტამბაში) დღით 9—2 ს., საღამოთი 5—7 ს., ეურნალ-გაზეთების კანტორა „განთიად“-ში, „ტოდნას“ წიგნთსაყიდროში, რკინის გზის სახელოსნოში—ალ. ძაძიმინასთან, ქუთაისში თ. შთაფრიაშვილის წიგნთ საყიდროში ს. ეპიტაშვილთან

მიიღება განცხადებანი ეურნალში დასაბეჭდათ. განცხადების ფასი: 1 ფკ. ორიგებით, 2, გვ. კორაუსის პწკარი ერთ სვეტზე 25 კ. მ.-ზე—20 კ., 4 ზე—15 კ. ფული და ყოველგვარი მასალა უნდა გამოიგზავნოს იოს. იმედაშვილის სახელზე. ფოსტის მისამართი: Тифлись, Ред. „Театри да Цховреба“ Иосифу Имедашвили რედაქტორ-გამომცემელა ანნა იმედაშვილისა

22 დეკემბრიდან გამოდის „ჩვენი დროების“
მაგიერად

„მადრეპენი“

გაზეთი ღირს წლიურად 2 მ. 50 კ.
ფული უნდა გამოიგზავნოს: Тифлись, типография „Сорапаны“ Александру Георгиевичу Мумладзе

პიისრულუმ ორგინალურ და თარკმნი-ლი ხელნაწერების გასწორება-ვიდაწერას, კორექტურა და გამოცემის საქმეს. მისამართი: პერიოდულ გამოცემათა ცენტრალური კანტორა „განთიადი“, თბილისი, მიხეილის პრისპექტი № 18.

ნოვარები „პარკრ“

ახლად შეყვებულნი, საუცხოვოდ მოწყობილი, სუფთა, ელემენტარული სინთოლით ქალაქის მუგულს, ვირონიკის ქველთან ნომრები ოთხი აბაჯიდან. ნომრებში საზღვარეულო, ცხელი და ცივი წყლით სიბანოებით (ღუმე და ვანა).

თბილისი, მხეილის პრისპ. № 5.
ტელეფ. 13—14 (წ)

ხელმოზღვრულ დაიბეჭდა და იკვირება
სურათი

საქართველოს მინისტრობნი

ფოსტა, აბანი და ილია

ფასი: 50 კ. კონც. იტ. ცალს. ყოთლ. დაიბეჭდა, 20% დაიბეჭდა. მის გამოცემის თბილისი, ქ. შ. წ.-კ. გამოცემულ სპ. წიგნის მიხედვით. (5-2)

მიიღება ხელის მოწერა 1915 წ.
ყოველ-ღიუური სალიტ. და საპოლიტიკო გაზეთი
„სახალხო შურსელი“
(გვირაობით) **საერთაშორისო დამატებით** (გვირაობით)
გამოცემა იმავე პროგრამით, როგორც 1914 წ.
გაზეთის ფასი წელიწადში 8 მან. 50 კ., ნახევარი წლით 4 მ. 50 კ. 3 თვით 2 მ. 25 კ. ერთი თვით 75 კ.
ცალკე № შაურად, დამატებითი 7 კ.
სახლდარ-გარედ თვეში ზედმეტი 50 კ. — აღრგის გამოცემა ცვლელი ფასი: თბილისისა თბილისის გარეუკ. ან თბილისის გარეთისა იხვე თბილისის გარეთისაზე 40 კ. დანარჩენ შემთხვევებში უფასოა.
წლიურ ხელის მომწერთ გაზეთის ფასი 8 მ. 50 კ.
შეუძლიანთ ვადაიხადონ ნაწილობით:
ხელისმოწერისთანავე 3 მ., 1 პრილაზმდე 2 მ., 1 თიბათვემდე და დანარჩენი 1 მ. 50 კ. 1 ენკენისთვემდე. გაზეთის გამოცემა შეიძლება მხოლოდ თვის პირველ რიცხვიდან.
ხელის მოწერა მიიღება: „სახალხო ფურცელის“ კანტორაში, სსახლის ქ., სარაჯიშვილის სახლი. (შესაფ. ეზოდან), 2) ქ. შ. წ.-კ. საზ. მთავარ გამგეობის წიგნის შტაბში, 3) ქუთაისში გიგლა მებუჯესთან.
ფოსტით: **თიფლ., გავ. „Сахалхо Нурელი“, почт. ящ. № 190.**

ყურნალი
„თეატრი და სსოვრება“
გასსუიდათ თბილისის და პროვინციისაში გარდაეცა ურინალ-გაზეთის გამგეობებზე კასტრან
„განთიქდი“—ს
გიორგი მაქ. მახარაძეს
შახეიდის პროსპექტი, № 18. ფოსტის ყუთი № 21.
შეგა ცამუიდეფლთ თბილისისა და პროვინციისა მის უნდა შიმართან.

საქართველოს მინისტრობნი
საქართველოს სახელმწიფო ბანკი
გამოცემა დ. კიბარეშვილისა, ფ. 50 კ. შემოსავალი ვადაეცემა აკაკის სახელობის ფონდს საწყობი პეტროგრადში, ვლადიმირის პრ. 10—26 არაბიქსთან. (5-2)